

ANYAGI-TECHNIKAI BIZTOSÍTÁS

A VALÓS ANYAGI-TECHNIKAI BIZTOSÍTÁS VÉGREHAJTÁSÁNAK TAPASZTALATAI A COOPERATIVE CHANCE-96 NATO/PfP LÉGIERŐ GYAKORLATON

Vasvári Tibor¹

I. RÉSZ

Az 1990-es évek közepére a magyar külpolitikában erőteljessé vált az euroatlanti irányzat, ezen belül a NATO szervezetéhez való csatlakozási igény. A külpolitika mellett a Magyar Honvédség is jelentős erőfeszítéseket tesz a csatlakozási megfelelés elérése érdekében - ez elsősorban a katonai képzés és felkészítés kérdésköre vonatkozásában értendő. Mindezt bizonyítják a különböző közös rendezvényeken való részvételek, a magyar hallgatók mind szélesebb köre vesz részt a NATO államok különböző katonai tanintézeteinél kurzusokon, az ENSZ égisze alatt a magyar katonák bekapcsolódnak a világ különböző tájain ellenőrző, béketeremtő, békefenntartó és egyéb tevékenységek, feladatok megoldásába.

A nagyobb megmozdulások közül az elmúlt időszakban kiemelkedett (csupán a példa kedvéért) a **szárazföldi csapatok által végrehajtott COOPERATIVE LIGHT-95** és a közös amerikai-magyar kutató-mentő gyakorlat.

Az elmúlt évben a NATO PfP gyakorlatok teljes körű fogalmazványa (1995.05.02.) és a **Közép Európai Szövetséges Erők Európai Szövetséges Parancsnoksága PfP** gyakorlatok programja alapján kidolgozásra került a NATO/PfP **légierő gyakorlat** programja, amely ez évben **Magyarországon** került megszervezésre és levezetésre.

1 Dr.Vasvári Tibor alezredes, MH 2. Repülő és Légvédelmi hadtest, ATF-ség Tervezési osztályvezető

I.

1.) A COOPERATIVE CHANCE-96 gyakorlat célja, körülményei, jellemzői, méretei

A COOPERATIVE CHANCE-96 (COOCH-96) az első NATO/PfP légierő gyakorlat, amelyet nem NATO ország területén rendeztek, több békepartnerségi állam képviselői első ízben vettek részt ilyen jellegű gyakorlaton. A gyakorlat ténylegesen július 18-27. között került végrehajtásra, az elő-készületek azonban a múlt év végén megkezdődtek. A vezető állomány részéről csoportos foglalkozások, szemrevételezések, egyeztetések, a végrehajtást vezető állomány részéről - különös tekintettel a biztosításra - szemrevételezések, egyeztetések, pontosítások, szakmai és pénzügyi tervezések, intézkedések kidolgozása történt meg.

A gyakorlat célja: A NATO és partner országok légereje együttműködésének, interoperabilitásának fejlesztése a légierő hadműveleti vezetési szintjén, bemutató a repülőerők alkalmazásának lehetőségeit békefenntartó tevékenység keretén belül, természeti katasztrófa következményeinek felszámolása időszakában.

A valós biztosítás részéről:

- Földrengés következtében létrejött katasztrófa helyzetben a reálishoz maximálisan közelített közös tevékenység gyakorlása;

- A katasztrófa sújtotta terület felderítése járőröző vadászrepülőgépek bevetésével, a területről légifelvételek készítése mind vadászrepülőgépek, mind speciális repülőgépek - erre a célra kialakított - alkalmazásával;

- Sebesültek, sérültek túlélők felkutatása, részükre segélynyújtás végzése;

- Segélyanyag utánpótlás (élelmiszer, elhelyezési anyagok, gyógyszer, üzemanyag) eljuttatása a katasztrófa sújtotta területre légideszant után;

- Felkutatott, összegyűjtött, ellátott, elsősegélyben (EOS) részesített sérültek átszállítása helikopterekkel, egy valós - úgynevezett manőver - repülőtérré, onnan szállító-repülőgépekkel való továbbszállításuk;

- Az egyes résztvevő országok repülőeszközei kereszt-kiszolgálási lehetőségeinek, valamint a rendszeresített kiszolgáló szaktechnikai eszközök helyettesíthetőségének vizsgálata.

A gyakorlat elgondolása az alábbi volt

a.) ALAPHELYZET

Humanitárius segélymisszió egy természeti katasztrófát követően. Az ENSZ kérte a NATO részvételét. A Közép-európai szövetséges légierő parancsnok felelős a NATO és a nem NATO tulajdonú légi eszközök felhasználásának koordinálásáért. Két szomszédos ország közötti feszültség éleződése veszélyeztetheti a segélymissziót és erődemonstrációt tesz szükségessé.

A fogadó ország egy olyan szimulált, lokalizált természeti csapás színhelye, amely megrongálta a legtöbb telefon vonalat és súlyos nehézségeket okoz a lakosságnak. A légierők nagyfokú mozgékonyasága, gyors reagáló képessége és könnyű irányíthatósága diktálja, hogy azokat alkalmazzák kutató-mentő és szállítási feladatokra. Egészségügyi kiürítő repülőgépek és bevethető egészségügyi egységek szintén felhasználhatók. A politikai hangulat együttműködő, sok közép- és kelet-európai ország felajánlotta erőforrásait. Az Egyesült Nemzetek segítséget kért a NATO-tól. Egyidejűleg két szomszédos ország között, a katasztrófa térségének közelében egy folyamatban lévő konfliktus közeli kiújulással fenyeget és a helyzet könnyítésére irányuló erőfeszítések veszélyeztetését hordozza magában. A katasztrófának a Központi Térséghez való közelsége miatt az Európai Szövetséges Főparancsnokság (SACEUR) valamennyi érintett országgal konzultálva megállapodott abban, hogy a Közép-európai Szövetséges Légierő Parancsnoka (COMAIRCENT) - a szomszédos országokban folyó események figyelemmel kísérése mellett - fogja koordinálni és végrehajtani a helyzet könnyítésére irányuló erőfeszítéseket.

b.) A GYAKORLAT MOZZANATAI

A gyakorlat a helyzet könnyítésére irányuló erőfeszítéseknek egy három napos részletét öleli fel, azonban **a következő négy mozzanatot kell megemlíteni a tervezési folyamatban:**

I. MOZZANAT	Összeköttetések, a könnyítő erőfeszítések tervezése és egyeztetése.
II. MOZZANAT	Valós előrevonás a fogadó repülőterére.
III. MOZZANAT	Élő és helyhez kötött bemutatók, csoportos foglalkozások és szemináriumok.
IV. MOZZANAT	A felszerelések kivonása a gyakorlat körzetéből.

c.) VEZETÉS ÉS IRÁNYÍTÁS

A vezetés és irányítással, valamint az összekötőkkel kapcsolatos **követelmények** és a Gyakorlatot Irányító Szervezet a gyakorlatvezető által vezetett és a gyakorlatot elrendelő tiszt (OSE), a Közép-európai Szövetséges Erők Parancsnoksága (HQ AFCENT), a Gyakorlatvezetőség (DISTAFF) és a MH képviselőiből álló Központi Tervező Csoport által kerültek kidolgozásra. A vezetés és irányítás szabályainak a lehető legnagyobb mértékben meg kellett felelniük a NATO és a résztvevő országok követelményeinek.

A gyakorlat az alábbi körzetekben került végrehajtásra:

a./ Szolnok repülőtér

- Résztvevő erők és eszközök elhelyezése, biztosítása,
- Többnemzetiségű légi parancsnokság törzse,
- Többnemzetiségű légi parancsnokság harcálláspont,
- Gyakorlatvezetőség,
- Látogatók és Megfigyelők Irodája (LMI),
- Sajtó és Tájékoztató Központ (STK),

- Költségvetési és Pénzügyi Ellenőrző Csoport,
- Valós Biztosítási Központ,
- Tevékenység komplex biztosítása,
- Légi és földi bemutató (nyitott lap),
- VIP biztosítás.

b./ Kecskemét repülőtér

- Résztevő erők és eszközök elhelyezése, biztosítása,
- Kihelyezett harcirányító pont,
- a tevékenység komplex biztosítása,
- sérültek átrakása repülőgépből és kórházba szállítása.

c./ Szentkirályszabadja repülőtér

- sérültek átrakása,
- repülőszerkezetek feltöltése (előretolt fegyverzetfűggesztő és üzemanyagöltő pont - "melegtöltő hely" - telepítése, angol),
- megfigyelők ellátása.

d./ Újdörögd 4.sz. kiképző bázis

- katasztrófa terület létrehozása,
- mentés végrehajtása,
- megfigyelők ellátása,
- erők-eszközök komplex biztosítása (stac. és tábori, valamint VIP),
- bemutató biztosítása.

e./ Pipis hegy repülőtér

- műszeres mérések végrehajtása.

A végrehajtás helyszínei - különös tekintettel a logisztikai biztosításra - közvetlenül kapcsolódtak a feladatvégrehajtáshoz.

Az egyes helyszínek egymástól való távolságadatai között:

Szolnok	—	Kecskemét	62 km
Szolnok	—	Szentkirályszabadja	207 km
Szolnok	—	Újdörögd	294 km
Újdörögd	—	Szentkirályszabadja	84 km
Kecskemét	—	Újdörögd	292 km
Kecskemét	—	Szentkirályszabadja	168 km

A gyakorlaton 16 résztvevő és 20 megfigyelő országból 580 fő külföldi és mintegy 900 fő hazai állományvett részt közvetlenül. A fentiekén kívül az állandó repülőterek stacionáris berendezés üzemeltetői, valamint a szervezetszerű kiszolgáló és biztosító erők a feladat igényei szerint vettek részt.

A stacionáris kiszolgáló technikai eszközökön kívül részt vett:

<i>Vadászrepülők:</i>	10 db MIG-29		
	Magyarország	—	5
	Németország	—	2
	Lengyelország	—	3

<i>Felderítő repülők:</i>	- 2 db F-16 C	(USA)	
	- 2 db MIRAGE	(Spanyolország)	
	- 2 db F-16 R	(Belgium)	
	- 2 db AN-30	(Románia-1, Csehország-1)	

Kutató-mentő repülő eszközök:

- 1 db PC-6 (PILATUS)	(Ausztria)
- 2 db MI-8	(Magyarország)
- 1 db MI-17	(Csehország)
- 2 db UH-1B	(Németország)
- 1 db ANCONDA	(Lengyelország)
- 1 db PUMA	(Románia)
- 2 db MH53-J	(USA)
- 1 db HC-130	(USA)
- 1 db C-130	(Kanada)
- 1 db F-60	(Hollandia)

Szállítórepülők és helikopterek:

- 1 db PC-16(PILATUS)	(Ausztria)
- 3 db C-130	(Belgium-1, USA-2)
- 4 db AN-26	(Bulgária-1, Magyarország-2, Csehország-1)
- 10 db MI-8/17	(Magyarország)
- 1 db C-160	(Franciaország)
- 1 db FOKKER-27	(Hollandia)
- 1 db BELL-412EP	(Szlovénia)

<i>Légvezetési pont:</i>	- 1 db E-3A AWACS	(USA)
	- 1 db MI-9	(Magyarország)

A gyakorlat időszakára a fenti eszközökből a vadászipülők (14 db), valamint 2 db belga felderítő repülő Kecskemét repülőtéren, a többi repülő szerkezet Szolnok repülőtéren települt.

A feladat végrehajtásához a stacionáris kiszolgáló és biztosító eszközökön kívül mintegy 280 db szállító és egyéni gépjármű (23 szgk, 32 autóbusz, 45 tgc., 63 klgs.gk., 40 db üza.töltő és 74 egyéb gk., 3 traktor) került bevonásra. A feladatokban mintegy 40 db külföldi gépjármű is részt vett.

A mobil kórház részleg szállítása és telepítése konténerizáltan került megoldásra.

A feladat terve szerint 68 db deszant ernyő, 48 t élelmiszer, 4 köbméter víz, 120 db hordágy, valamint ruházati és egészségügyi anyag került alkalmazásra deszantként.

2./ A COOCH-96 megszervezése és végrehajtása

A COOCH-96 gyakorlat megszervezésére a Magyar Honvédség parancsnoka január 21-én 12/1996. sz. parancsában intézkedett, **amely tartalmazta:**

- a gyakorlat célját,

- a végrehajtó szervezeteket, azok települését,
- a végrehajtás ütemezését,
- az egyes vezetők felelősségét és feladatait,
- a kiadandó irányelvek és központi meghatározásokat (étkezés, öltözet, személyi biztosítás, stb.),
- ideiglenes átalárendeléseket,
- elszámolás módját és határidejét.

A MH PK parancsában foglaltaknak megfelelően kerültek kiadásra a szakmai intézkedések, melyek a helyszíni egyeztetések és szemrevételezések alapján az illetékes előljáró részéről pontosításra kerültek. A Re.Lé.FCSF meghatározta az elkészítendő tervek, okmányok körét és felterjesztésének, valamint jóváhagyásának módját és határidejét.

A gyakorlat költségvetése is többszöri egyeztetés után viszonylag későn, de végül is rendelkezésre állt.

A gyakorlatot végrehajtó, abban közreműködők részére a re. és lé.hdt. ATF 2 komplex, a szakilletékes főnökök önálló intézkedéseket adtak ki a részletes szabályozásra vonatkozóan (felkészülés, felkészítés, eszközök rendelkezésre állítása, a megszervezésre vonatkozó szabályozás, betartandó rendszabályok, átalárendelések, végrehajtás rendje és felelősségi körök, stb.).

A terveknek megfelelően a fogadó állomány a július 16-i időpontra a meghatározott készenlétet elérte, a gyakorlat kezdetéig erőfelfejlesztést hajtott végre.

A gyakorlatot - NATO állománytábla alapján felállított - többnemzetiségű parancsnokság vezette, melynek vezetője a NATO egy tábornoka az AIRCENT részéről, helyettese magyar részről a Re. Lé.FCSF.h. volt.

A gyakorlat főbb eseményei összefoglalóan:

- földi lépcsők érkezése:	július 18.
- légi lépcsők érkezése:	július 19-20.
- földi gyakorlás:	július 20-21.
- nyitó ünnepség:	július 20. 11. ⁰⁰

- eligazítások, megbeszélések:	július 21.
- a többnemzetiségű légierő parancsnokság tevékenysége:	július 21-26.
- ismerkedés a gyakorlat színtereivel, légtereivel:	július 22.
- a gyakorlat fő repülései:	július 23-24.
- szakmai nap:	július 24.
- a bemutatónap programjának gyakorlása:	július 25.
- bemutatónap, záró ünnepség:	július 26.
- hazautazások:	július 27-29.

A gyakorlat forгатókönyve szerint a BIGLAND területén nagyterjedésű természeti katasztrófa - földrengés - következett be. Az ENSZ felhívására NATO tagállamok és nem tagállamok egyaránt készséggel adnak segítséget. A szövetséges európai főparancsnok a közép-európai légierő parancsnokát bizza meg a mentő akció megszervezésével. A természeti katasztrófa súlytotta területtel szomszédos két ország - ROCKLAND és WATERLAND - konfliktusa veszélyeztetheti a katasztrófa elhárítását, ezért a gyakorlat vezetőinek figyelemmel kell kísérniük a szomszédos területen történeteket és az eseményekre megfelelőképpen kell reagálniuk. Ennek érdekében először légi felderítést hajtott végre két belga F-16-os a földrengés sújtotta terület felett, majd ugyanott járőrözött két amerikai F-16-os. Ettől a köteléktől ezt a feladatot 6 db MIG-29-es (német, lengyel, magyar) vette át és hajtotta végre. A kis sebességű légi felderítést és az ilyenkor szükséges légi fényképezést az AN-30-as román repülőgép végezte. A kidolgozás és értékelés a repülőtechnikai biztosítás keretén belül a helyszínen hazaiak által történt. A tábori sebész csoport kiszállítását a C-130-as belga, visszaszállítását F-16 (holland) repülőgép végezte. A vizuális kutatás MH-531 (USA), MI-8 (magyar), MI-17 (Cseh), Anaconda (lengyel), UH-1D (német) típusú helikopterek (1.sz. kötelék) hajtották végre egy kötelékben. A sebesültszállítás vegyes kötelékét (2. sz. kötelék) MH-53J (USA), Mi-8 (magyar), AIR-330 (PUMA) (román), UH1-D (német), BELL-421 (szlovén) helikopterek alkották. A teher deszantolásban C-130 (Kanada, belga, francia), AN-26 (magyar, cseh) PC-6 (Ausztria) típusú repülőgépek vettek részt.

Teherszantként került alkalmazásra (logisztikailag előkészítésre és berakásra, majd gyűjtésre):

- magyarok - 5 db 500 kg ládázott anyag
- osztrákok - 2 db 2 köbméteres víztartály ivóvízzel
- franciák - 8 db 500 kg ládázott anyag
- 1 db tj. autó
- belgák - 5 db 500 kg ládázott anyag
- 1 db tj. autó
- 3x16 tonna búza

A C-160 (francia) repülőgép deszantdobás után az angol előretolt fegyverzetfüggesztő és üzemanyag utántöltő pont személyzetét szállította ki, akik Szentkirályszabadja repülőtéren "*melegentöltő helyet*" telepítettek és feltöltést hajtottak végre. Az 1. és 2. sz. helikopterkötelék 30, illetve 30 fő sérült szállítást, kiürítést hajtottak végre. Az anyagi-technikai biztosítás szempontjából további kiemelt fontosságú feladat volt a gyakorlathoz kapcsolódóan a látogatók és megfigyelők ellátása (szállítás, étkeztetés, stb.), a VIP személyek részére 20-án, 24 és 26-án VIP ebéd, 21-én vendéglátó nemzet vacsorája, záró parti, valamint 26-án a nyitott napi repülőbemutató logisztikai biztosításának megoldása.

A **gyakorlathoz** kapcsolódóan a valós logisztikai (anyagi-technikai) biztosítás fennakadás nélküli megvalósítása szemszögéből végrehajtott légi tevékenység a repülési napokon **az alábbiakban foglalható össze:** (jellemző nap)

- 04.15. időjárás jelentés, felderítés
- 05.15. sérültek markírozása
- 05.30. repülés előtti eligazítás, jelentések
- 06.00. az egyesített logisztikai központ (CLC) által meghatározott előzetesen elkészített "*csomagok*" deszantoláshoz való berakása
- 07.30-13.30. folyamatos légitevékenység, tervtábla alapján
- 08.25-12.30. helikopterek és repülőgépek feltöltése üzemanyaggal
- 09.30-12.00. sebesültek ellátása, átrakása, továbbszállításra való előkészítése
- 11.00-12.00. üzemanyag-feltöltés (1. és 2.sz. hel.kötelék) előretolt üza. utántöltő pontról (angol)

12.00-12.40.	"túlélők" mentőcsoportok kivonása
07.45.-07.50.	deszantolás
10.40.-10.45.	
12.25-12.30.	
15.00	repülés utáni eligazítás

(a fentiek NATO időpontokat tartalmaznak)

A fentiektől bizonyos mértékig eltérő volt - a repülés kiszolgálás és biztosítás szempontjából - a bemutató napi program, amikor a repülő tevékenység koncentrált időben és a felszállások mennyiségében, továbbá a 12.00-13.30-i időpontra. Mindezt olyan számvetéssel kellett megszervezni, hogy 17.00-ra - az első lehetséges visszaindulási időpontra - a logisztikai biztosítás elérje a teljes terjedelmet.

A gyakorlat során repülési naponként végrehajtásra és biztosításra került 47 repülőgép, 33 kötelék, 2 időjárás és 14 háttér felszállás/nap. Az összes biztosított felszállásból (304) a hazai felszállások száma 237/gyak, a rep.idő 177,55 óra volt. Az objektív kontroll a repülőterek repülőbiztosítási rendszerében valósult meg.

II.

Az anyagi-technikai biztosítás megszervezése

1./ Az anyagi-technikai biztosítás megszervezésének körülményei, sajátosságai és jellemzői:

A gyakorlat előkészítésének időszakában tisztázásra került a valós biztosítás, illetve logisztikai biztosítás tartalma és az eltérésekből adódó végrehajtási felfedések módozatai. A gyakorlat Tervezési Konferencián a NATO, a valós biztosítás feladatai körébe *az alábbi területeket sorolta be:*

- a.) a repülőtechnikai eszközök biztosítása,
- b.) szállítások biztosítása,
- c.) anyagokkal történő ellátás és üzemmentartás biztosítása,
- d.) szolgáltatások biztosítása,
- e.) elhelyezés katonai elszállásolás biztosítása,
- f.) étkezés és büfé biztosítása,

- g.) egészségügyi biztosítás,
- h.) üzemanyag biztosítás,
- i.) gépjármű parkolás és közlekedés ellenőrzés,
- j.) őrzés-védelem, kommandáns szolgáltatás,
- k.) tűzvédelem,
- l.) vám és határelépési előírások,
- m.) adminisztrációs ügyek,
- n.) költségvetés.

Minden olyan ATB-t érintő szakfeladat, amely a gyakorlat forgatókönyvének megfelelő repülő kiszolgálási, egészségügyi szakterülethez kapcsolódik, a logisztikai biztosítás témakörébe lett besorolva.

A fentiek bizonyos mértékig eltértek a hazai ATB rendszerétől, ezért a megvalósítás folyamán erőteljesebb együttműködés alakult ki az egyes biztosítási területek között. A gyakorlatvezetőség a fentiek alapján dolgozott, míg a Valós Biztosítási Központ és a közvetlen végrehajtók rendszere a hagyományos hazai ATB elvek alapján kiegészítve néhány operatív feladat végrehajtási csoporttal (pl. VLDCS, határnyitó csoport, regisztráció, stb.).

A fentiek alapján a gyakorlat anyagi-technikai feladatai megvalósítása érdekében a gyakorlat végrehajtó szervezetei településének és feladat-végrehajtásának megfelelően ellátási körzetek kerültek létrehozásra és működtetésre. Az ellátási körzetek anyagi-technikai szakfeladatai végrehajtására a béke működési rendhez igazított ideiglenes anyagi-technikai szervezetek kerültek kijelölésre, parancsnokának az állományilletékes csapatparancsnokok kerültek meghatározásra, irányításukat - a Valós Biztosítási Központon keresztül - a 2.re.lé.hdt. ATF személyesen végezte.

A VBK Szolnok repülőtéren alapvetően és döntő részben a 2.re.lé.hdt. ATF-ség állományából került létrehozásra.

1.sz.ellátási körzet

A Többnemzetiségű Repülő Parancsnokság (TNRP), a Látogatók és Megfigyelők Irodája (LMI), a Sajtó és Tájékoztató Központ (STK), Valós Biztosítási Központ (VBK), valamint a Szolnokra tervezett végre-

hajtó és közreműködő, látogató, megfigyelő állomány ellátása érdekében Szolnok repülőtéren.

2.sz.ellátási körzet

A TNRP Kecskeméten lévő részlege, valamint az itt feladatot végrehajtó erők és eszközök, közreműködők és egyéb állomány ellátása érdekében Kecskemét repülőtéren.

3.sz.ellátási körzet

A Szentkirályszabadja repülőtéren tevékenykedő és feladatot végrehajtó erők és eszközök, közreműködők (alájátszók), megfigyelők ellátása érdekében, Szentkirályszabadja repülőtéren.

4.sz.ellátási körzet

Újdörögd 4.sz. kiképző központban, a romvárosban tevékenykedő, alájátszó, feladatot végrehajtó és a megfigyelő állomány ellátása érdekében Újdörögdon, a 121. vez.bizt.z. erői és eszközei megerősítésével és Veszprém átcsoportosításával.

5.sz.ellátási körzet

Tököl repülőtéren tartalékként került létrehozásra a 93. VHL ve.szre.o. állományából a NATO E-3A típusú AWACS repülőgép leszállásának esetére.

A létrehozott, felkészített és ilyen formán működtetett szervezetek feladatukat az elvárások szintjén hajtották végre. A gyakorlat során összességében kilenc helyszínen (Szolnok, Kecskemét, Szentkirályszabadja, Veszprém HÁP, Újdörögd, Romváros, Szanda, Pipis hegy, Repülőkórház) az anyagi-technikai (logisztikai) biztosítás kiterjedt az alábbi erők-eszközök ellátására (a számadatok a stacionárisan meglévő erők-eszközökről való gondoskodáson kívül értendők):

- személyi állomány 2400-2500 fő (ebből 570-590 fő külföldi),
- gépjármű: 240-260 db (ebből 40 fő külföldi),
- repülőtechnika: 54 db ebből repülőgép 33 db,
helikopter 21 db,

A személyi állomány és technikai eszközök 16 országot képviseltek.

Az élelmezési ellátás I., II., III., VI. és kiemelt norma szerint valósult meg, mindez egyidejűleg azonos szintereken. A haditechnikai és egyéb irányú ellátás-biztosítás mintegy 66-70 típusú gépjárműre, 24-26 típusú légi eszközre terjedt ki.

Az anyagi-technikai biztosítás a repülőter-technikai, a repülőter-műszaki (REKA) és a repülő tevékenységgel szoros összefüggésben lévő kutató-mentő biztosítással együtt valósult meg.

2./ A felkészítés sajátosságai:

A gyakorlat eredményes végrehajtása érdekében hdt. szinten - a szükséges egyeztetések, koordinációk stb. végrehajtása után - *az alábbi anyagi-technikai biztosítással kapcsolatos okmányok készültek el:*

- Elgondolás a COOPERATIVE CHANCE-96 NATO/PfP légierő gyakorlat ATB feladatai végrehajtására,

- Felkészítési terv,

- Ütemterv a valós ATB végrehajtására,

- Terv a COOCH-96 NATO/PfP légierő gyakorlat valós ATB-ra (grafikus, térképen és szöveges),

Intézkedés a COOCH-96 gyakorlat anyagi-technikai biztosítására, *mellékletekkel együtt:*

- jelentési és elszámolási okmányminták,

- központi étlap,

- közlekedési eszközök menetrendjei,

- az ellátási körzetek ellátandó és biztosító állománya.

- Ideiglenes állománytábla VBK és Ellátási Körzetekre,

- Munkaköri leírások (csak a legfontosabbnak ítélt beosztásokra)

- Szakmai ellátási-biztosítási tervek, számvetések,

- Elhelyezési terv,

- A gyakorlat körzeteibe történő át- és visszacsoportosítás terve.

A tervek jóváhagyása az illetékes MH szinteken történt (VKF I.h., Re. Lé. FCSF h.).

A feladatok sikeres végrehajtása érdekében a re.lé.hdt. ATF vezetésével az 1.sz. Ellátási Körzetben (a fő szintéren) a valós biztosítás irányító és végrehajtó vezető állomány részére 2 napos felkészítő foglalkozás került levezetésre. A foglalkozások levezetése párhuzamosan történt a fegyvernemi csoportokkal. A foglalkozásokon *az alábbi kérdéskörök kerültek feldolgozásra:*

- A gyakorlat lefolytatásának időrendi és mozzanat szerinti tartalmi ismertetése;

- Az ellátás, biztosítás, kiszolgálás elvárásai, követelményei;

- Az anyagi-technikai, egészségügyi, közlekedési, elhelyezési biztosítás valós és gyakorlat szerinti végrehajtásának szakmai követelményei, a megvalósítás módszerei és a lebonyolítás rendje;

- Az ellátási körzetek vezetőinek jelentése, az egyes szintereken meghatározott feladatok végrehajtásáról, a biztosítás rendjének tervezett megvalósításáról;

- Szakmai módszertani foglalkozások levezetése az ellátás, kiszolgálás rendjéről, módjáról, az öltözeti rendről, a rakodási, szállítási, tárolási, pihentetési és egyes szolgáltatási feladatok megoldásáról;

- Okmányolási feladatok mintaokmányokon történő gyakorlása és egyértelműsítése;

- A felmerült kérdések tisztázása, egyértelműsítése.

A gyakorlatot közvetlen megelőző napokon a Központi Tervező Csoporttal együttműködve a készenlét helyszíni ellenőrzésére került sor, *ami kiterjedt:*

- a vezényelt erők és eszközök beérkezésére,

- a gyakorlatra kijelölt erők, eszközök és anyagok cél - rendeltetés szerinti hadihasználhatóságára, karbantartottságára, a személyi állomány kiképzettségére,

- az épületek, berendezések, felszerelések, eszközök előkészítettségére,

- a vállalkozói és egyéb kapcsolatos szerződéskötések teljesítettségére,

- a szükséges okmányok előkészítettségére, meglétére,

- az intézkedésekben elrendeltek végrehajtottságának minőségére,

- a résztvevő állomány felkészültségére,

- a beérkező külföldi - központi és légi - erők, eszközök és anyagok fogadás feltételeinek biztosítottságára, a munkavégzés és pihentetés feltételrendszerének megteremtésére,

- a NATO igények és követelmények teljesítettségére.

A gyakorlat során bebizonyosodott a mélyreható és módszeres felkészítés szükségessége és eredményessége. A nemzetközi törzs megérkezése után az egészségügyi szolgálat gyakorlaton és bemutatón résztvevői részére külön szakmai összevonás végrehajtására került sor, melyen az alájátszók is résztvettek.

Ezen felkészítő foglalkozások - igaz, hogy nem teljesen estek egybe a jelenleg lévő programokkal - jól szolgálták a személyi állomány katonai és szakmai kiképzését, növelte az ismeretszintet, legfőképpen gyakorlatban alkalmazandó "*kompatibilis*" készség fejlesztést adott.

3./ Együttműködés megszervezése

A COOCH-96 légierő gyakorlat végrehajtás oldaláról megközelítve - véleményünk szerint - egyik legösszetettebb feladata volt az együttműködés megszervezése, az ATB szervezetek fennakadás nélküli tevékenysége végrehajtásának összehangolása, munkájuk koordinált megvalósulása.

Az ellátási, biztosítási és kiszolgálási tevékenységet össze kellett hangolni:

a.) feladatok szerint:

- repülési
 - felderítő
 - szállító
 - deszantolás
 - személyszállítás, anyagszállítás
 - eü. jellegű
 - egyéb (pl. időjárás)
 - repülő vagy helikopter

- földi előkészítési:
 - teljes előkészítési
 - rep.előtti, utáni
 - hiba elhárítás
 - kiszolgáló technika

- protokolláris:
 - légi, földi, ill. kombinált
 - önálló vagy megrendelt
 - kiemelt, egyszerűsített
 - feladatfüggő
 - nyilvános-, zárt
 - egyéb

- általános ellátási:
 - feladatfüggő
 - időjárásfüggő
 - periférikus
 - állománykategóriás
 - teljes vagy részbeni

b.) a végrehajtás helye szerint:

- színterek szerint:
 - Szolnok
 - Szandaszőlős
 - Kecskemét
 - Szentkirályszabadja
 - Újdörögd

- Romváros
- útközbeni
- jellege szerint:
 - stacionáris
 - tábori
 - kombinált (hangár parti)
 - egyéb (fedélzeti stb.)
- módozat szerint:
 - anyagi
 - technikai
 - egészségügyi
 - szállítási (szolgálati és önálló)
 - elhelyezési (pl. pihentetés)
 - egyéb (szolgáltatások, stb.)

- c.) a végrehajtás ideje szerint:
- nappal, éjszaka, átmeneti
 - előkészítési, végrehajtási, ill. záró időszak
 - önálló időponti
 - behatárolt időszaki
 - feladathoz vagy személyhez kapcsolt
 - munkaidős - szabadidős

- d.) résztvevők szerint:
- nemzeti hovatartozás (résztvevők)
 - repülőhajózók, műszakiak, általános
 - haderőnemi illetékesség

- 2.re.lé.hdt. (VBK)
- 4.g.h.hdt.
- KRSZP
- Közt.őrezred
- MH közvetlenek (op.csop-ok)
- LMI
- STK
- TNRP
- TNRH
- KBH
- NATO
- HM, PM

- polgári állomány
 - VIP
 - vendégek, meghívottak
 - látogatók és résztvevők
 - vállalkozók
- végrehajtó
- megfigyelő, látogató
- alájátszó
- ellenőrző

e.) területek szerint:

- humán
- őrzés-védelem
- kommandáns
- ATB belső
- híradó
- informatikai
- rep.biztonsági
- jogi
- rendőrség
- vámórség
- határórség

A fenti felosztás, illetve osztályozás a teljesség igénye és további bontás nélkül is a feladatok rettenetesen sokirányúságát próbálta érzékeltetni. Mindezt a Szolnokon települt VBK tartotta kezében, illetve koordinálta. A munka során hallatlan jelentősége volt az operativitásnak, a döntés képessége helyszíni biztosításának, a szakirányú és közcélú információ áramlásnak. Bonyolította a helyzetet, hogy egy sor tevékenység ATB az egyes szintereken egyidőben, illetve közel azonos időben jelentkezett, így erő-eszköz átcsoportosításokra - már a távolságok miatt sem - nem volt lehetőség.

Nagyon pozitívan értékelendő azon tény, hogy a megvalósítás során nem volt helye semminemű szakmai elkülönültségnek, a fő hajtóerő a biztonságos és együttes végrehajtás volt. Az együttműködést elősegítette, hogy a VBK vezető állománya, a szakágvezetők közvetlen kapcsolatban voltak a TNRP szakállományával, valamint az Ellátási körzetek parancsnokaival. A feladatok - az ATB is - a TNRH által a végrehajtási területekre lejuttatásra került így a végrehajtó tagozat a lényegi dolgok-

ról (ez alatt a gyakorlat értendő) a repülő tevékenységről, az esetleges tervtábla változásokról megfelelő információ alappal rendelkezett. A belső együttműködés megvalósulásában a biztonsági tényezők előtérbe kerülésével szoros kapcsolat alakult ki a KBH-val, humán szolgálattal. A repülésbiztonság elsődlegessége a hajózó repülő-műszaki és egyéb biztosító állomány szoros és közvetlen kapcsolatát eredményezte.

4./ A vezetés rendje

A COOCH-96 légierő gyakorlat ATB vezetését a Szolnokon települt VBK - élén a 2.re.lé.hdt. ATF - valósította meg (állománya, összetétele a tanulmány II. RÉSZ-ének a végén).

A megszervezés vonatkozásában a már előzőekben említett ATF-i intézkedéseken kívül a szükséges pontosításokat a re.lé.hdt. illetékes főnökei saját hatáskörükben hajtották végre. A gyakorlatra vonatkozóan a hadtest tervező osztálya elkészítette a "*Terv a COOPERATIVE CHANCE-96 NATO/PfP légierő gyakorlat anyagi-technikai biztosítására*" okmányt térképen, ami tartalmazta *grafikus formában*:

- a fiktíven kialakított országhatárokat (ROCKLAND, WATERLAND, BIGLAND),
- a gyakorlat végrehajtási körzeteit,
- az igénybevett és tartalék repülőtereket,
- közlekedési útvonalakat,
- ATB objektumokat (kórházak, bázisok, ellátó objektumok, stb.),
- résztvevő katonai szervezetek települési helyeit,
- valós végrehajtás tényadatait.

Táblázatos formában:

- a bevont résztvevő erőket és eszközöket szinterek szerint,
- ATB erők-eszközök harcértékét,
- főbb teljesítményadatokat.

Az írásos formában készített terv tartalmazta:

- elgondolást az ATB feladatai megoldására,
- kimutatás az ellátandó állományról- ellátási körzetek létszámnyilvántartása,
- sürgősségi egészségügyi ellátás utalási rendje színterenként,
- egészségügyi szolgálat erő- eszköz számvetése,
- kimutatás a gyakorlaton résztvevő gépjárművekről, ellátási körzetenként,
- híradó eszközök elosztásának rendje.

A VBK helyi képviseletét Kecskeméten a hdt. HTPF valósította meg. A végrehajtás folyamán a vezetés tevékenysége az operatív beavatkozásokra, az információk biztosítására és az együttműködés megszervezésére koncentrálódott olyan számvetéssel, hogy a végrehajtók számára minél kevesebb ütközőpont, illetve nem tisztázott tényező jelenjen meg. A végrehajtás folyamán alapvetően a szóbeliség volt a jellemző. Az ATF-ség a hdt. HIRIF-el közösen jól működő információs támogatást biztosított, a VBK-nál lévő számítógépek a szükséges adatbázist biztosították. Az egyes területek kapcsolatrendszerét "*lemezposta*" biztosította.

Az informatikai feladatok végrehajtásának biztosítására 07. 15-16-án telepítésre kerültek mindazok a PC kategóriájú számítógépek, amelyekre a tervezés során igény jelentkezett.

A gépek egyedi munkahelyekként működtek a gyakorlat ideje alatt.

A kecskeméti és szolnoki regisztrációs munkahelyek közötti adategyeztetés és csere a 2.re.lé.hdt. p-ság elektronikus postahálózatának felhasználásával került végrehajtásra. A regisztrációs munkahelyeken alkalmazott szünetmentes tápegységek biztosították az elektronikus hálózat kimaradások esetén az adatok elmentésének lehetőségét. A központi ellátású informatikai eszközök (pl: STK) az igények megfogalmazása ellenére, csak részben voltak képesek a lehetőségek kihasználására. Az "*INTERNET*" szolgáltatás teljeskörű lehetőségei felhasználását nem tette lehetővé a rendelkezésre bocsátott szoftver.

Az egyes szintereken és a VBK-nál "*Hadműveleti napló*"-t vezettek, a repülőtereken az UKRV-92-ben előírt okmányrendet alkalmazták. A szolgálati ágaknál a repülési váltásoknál előírtak szerint jártak el az előírt megszigorítások alkalmazásával. A logisztikai biztosítás irányításában és végrehajtásában, a repülési feladatok vonatkozásában az érintett személyi állomány és technikai eszközök részére - teljeskörű felkészítés mellett - a lekövetés egyértelmű biztosítására *az alábbi változat rendszer került kiadásra:*

- teljes repülési változat,
- korlátozott repülési változat,
- halasztás időjárás miatt,
- repülések időjárás miatti törlése.

Egyes szakterületeken (élm.) gyakorlati nyilvántartást vezettek. A VBK-nál a feladat szabásra a tevékenység értékelésével egyidejűleg az ellátási körzetek vezetői a 17.00 órás helyzetnek megfelelően naponta 17.30-ig a VBKPK-nak szóban vagy írásban (fax-on) jelentettek. A VBK szakágvezetőit és az 1.sz. BK vezetőjét személyesen hallgatta meg. *A napi jelentésben kitértek:*

- a nap folyamán teljesített feladatok végrehajtásának helyzetére,
- a következő nap feladataira,
- a személyi állomány biztosítottságára,
- a technikai eszközök állapotára, hadrafoghatóságára,
- az azonnali intézkedést igénylő problémákra.

Az üzemanyag felhasználásról (fax-on) naponta írásban jelentettek. A valós biztosítás operatív ügyeinek intézését és koordinálását a terv és koordinációs csoport vezetője, a VBKPK HDM h. végezte. A megszervezés időszakában a VBK vezető állománya a közvetlen megelőző időpontokban (07.10-15) az egyes szintereken az előkészítés biztosítottságáról való személyes meggyőződés érdekében ellenőrzést és szemlét vezetett le. A végrehajtás időszakában a szakmai céllenőrzések valósultak meg. A vezetést és szakirányítást nagyban segítette, hogy a VBK alárendeltségében tevékenykedett a hagyományos AT szervezeti elemeken kívül ügyviteli szerv, hirif.rlg., őrzés-véd. rlg., pénzügyi, külső együttműködő (pl: ORFK, határőr, vámőr, komendáns) csoport is.

5./ A pénzügyi-számviteli támogatás néhány kérdése

A gyakorlat előkészítése időszakában - a "Partnerség a békéért" alapokmányban meghatározottak, valamint a NATO illetékes szervei és a Koordinációs Bizottság döntése alapján - tisztázásra kerültek a költség-tényezők, költségviselő, költséghatás és elszámolástechnikai, valamint bonyolítástechnikai kérdéskörei.

A költségviselők

1.) A magyar fél a Gyakorlat és a Tervezési Konferenciák ideje alatt *az alábbi anyagokat és szolgáltatásokat térítésmentesen biztosította a gyakorlat megvalósításához:*

a.) a gyakorlótéri létesítményeket, amelyeket a gyakorlatvezető törzs és a gyakorló állomány, valamint a sajtó (STK) megfigyelő-látogató állomány igénybe vett;

b.) repülőtereket, az üzemeltetéshez szükséges technikai eszközökkel, berendezésekkel;

c.) a 4.sz. kiképző bázist a szükséges kiképzés-technikai eszközökkel;

d.) a gyakorlat szükségletének megfelelő belső katonai híradást (vezetékes és vezeték nélküli eszközökkel);

e.) a gyakorlatvezető törzs és a gyakorló állomány a HM kezelésű objektumokban történő elhelyezését, az ehhez kapcsolódó szolgáltatásokat (pl. takarítást), közüzemi ellátást (elektromos energia, víz-csatorna), fűtést, melegvízellátást, bútor-berendezési és felszerelési tárgy használatát, Újdörögdön a tábori törzsbútorokkal történő ellátást;

f.) alap-egészségügyi ellátást (beleértve a sürgős fogászati kezelést is);

g.) élelmezéstechnikai eszközök (mozgókonyha, hűtőkocsi, stb.) használatát;

h.) gépi rakodóeszközök használatát;

i.) a szállítási feladatra igénybe vett helikoptereket (üzemanyag nélkül).

2.) A NATO, mint a gyakorlat vezetője az alábbi anyagok és szolgáltatások költségeit viselte:

a.) A gyakorlaton résztvevők gyakorlattel összefüggő célú szállítási költségeit (beleértve a VIP-eket és a megfigyelőket), a gyakorlat során a belépési ponttól kezdve (autóbusz, terepjáró, személy- és tehergépkocsi, egyéb szállító járművek),

b.) mindenfajta üzemanyagot beszerzési áron (MH ár),

c.) közvetlen vagy közvetett távbeszélő, fax, adatátviteli vonal összeköttetés bérleti díját és működtetési költségeit a gyakorlat körzetén belül,

d.) nyilvános nemzetközi távbeszélő, fax, adatátviteli vonal összeköttetés bérleti díját és működtetési költségeit,

e.) a bérelt irodai berendezések (fénymásoló, sokszorítók, számítógépek) és a vásárolt irodaszerek költségeit (külön összeghatárig),

f.) információs anyagok költségeit,

g.) mindazon a gyakorlat telepítéséhez, berendezéséhez felhasznált eszközök, anyagok és szolgáltatások bérleti díját és működtetési költségeit, amelyeket a gyakorlaton a NATO kért,

h.) a NATO vendégek teljes költségeit (tolmácsolás, utaztatás, szállás, étkeztetés, reprezentációs és ajándékozási költségek),

i.) a felhasznált térképek költségeit,

j.) a gyakorlatról készített hang- és képanyag sokszorításának költségeit,

k.) tolmácsolás költségeit (angol-francia nyelveken),

l.) a helyi lakosság, a nagyközönség tájékoztatásának költségeit (pl: sajtó, információs szóróanyagok),

m.) a tájékoztatások érdekében bérelt helyiségek, helyszínek költségeit,

n.) ágynemű mosatás költségeit.

3.) A résztvevők egyénileg, a magyar fél biztosításával, *az alábbi anyagok és szolgáltatások költségeit viselték:*

a.) mindazon elhelyezés költségeit, amely nem honvédségi objektumban történik (szálloda, stb.),

b.) ételmezés költségeit, kantinszolgáltatást egyedi térítéssel,

c.) a járművek szükségszerű karbantartási költségeit,

d.) utazási költségeket a belépési pontig, valamint onnan a saját országba,

e.) a nemzeti parancsnoksággal és a védelmi minisztériummal való közvetlen vagy közvetett távbeszélő, fax, adatátviteli vonal összeköttetés bérleti díját és működtetési költségeit,

f.) egyedi kérésre biztosított tolmácsolási költségeket az angol és a francia nyelv kivételével,

g.) saját célú vendéglátás költségeit,

h.) a saját vendégek teljes költségeit (tolmácsolás, utaztatás, szállás, étkeztetés, reprezentációs és ajándékozási költséget).

A költségek megállapítása, számlázása

A térítésköteles anyagok és szolgáltatások költségeinek megállapítása érdekében a magyar fél - a gyakorlathoz kapcsolódó COOCH jelzéssel ellátott - bizonylatokat alkalmazott. Elkülönített bizonylati rend kialakításával a költségeket tartalmazó okmányok összegyűjtésre kerültek és következő nap végére megtörtént az elszámolás.

Az összegyűjtött bizonylatok, okmányok alapján Kecskeméten és Szolnokon a kikülönített SZR összesített és költségviselőnkénti "*Elszámolást*" készítette a kért részletességgel.

A közvetlen felhasználások naprakészségét és számlázási bizonylatolási rendjét Szolnokon és Kecskeméten létrehozott és kikülönítve működő számviteli részlegek biztosították. A résztvevők pénzváltását és forint szükségletét az OTP Bank Rt. helyszínrre telepített kirendeltsége tette lehetővé. A NATO, illetve harmadik országok felé történő elszámolási alapok megteremtését, a kétnyelvű bizonylatok (menetlevelek, feltöltési kimutatások, stb.), valamint a helyszíni képviselők szignalizációja biztosította.

A VBK szintjén a folyamatos felügyeletet és az operatív rendezést a létrehozott pénzügyi-gazdasági részleg - hdt. pénzügyi és számviteli főnökség, valamint a helyi alakulat képviselője végezte - viszonylagos hatásfokkal. Egyes szolgáltatások kiegyenlítését a szolgáltatók önállóan intézték (Central Rt. - mosatás). Munkaidő utáni szabadidő büfé - sörkimerő - üzemeltetése önállóan külső vállalkozói rendszerben történt. A VBK szoros kapcsolatot tartott a Vám és Pénzügyőrség helyi képviselőjével, vámeljáráásra az általános rend szerint került sor. Az előljáró ún. kifizető helyé Szolnok, Kecskemét repülőteret határozta meg, azonban pénzügy-technikai szempontból szükségessé vált a MH 121. Vezetésközpont Zászlóalj bevonása is.

A gyakorlaton **a szakági biztosítás** megvalósítása meghaladja jelen cikk terjedelmi lehetőségeit, valamint súlyánál fogva is **önálló feldolgozást** igényel.

(A II. RÉSZ megjelenik a folyóirat 1997/1. számában.)